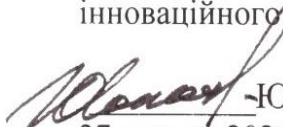

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра джазу та популярної музики

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант освітньо-професійної програми, проректор з науково-педагогічної діяльності та інноваційного розвитку, професор

 Юрій СОКОЛОВСЬКИЙ
27 серпня 2024 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи, доцент

 Богдан ДАШАК
27 серпня 2024 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету фортепіано, джазу та популярної музики, доцент

 Тетяна МІЛОДАН
27 серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СПЕЦІАЛЬНИЙ КЛАС (творчий проєкт)**

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Профілізація	«Спів джазовий», «Спів естрадний»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін професійно-фахової підготовки (ОК 1.1)
Загальний обсяг	9 кредитів ЄКТС (270 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен (1, 2), Атестаційний екзамен (3)
Термін викладання	1-3-й семестри
Факультет	Фортепіано, джазу та популярної музики
Форма навчання	Денна, заочна

Львів – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Спеціальний клас (творчий проєкт)» для профілізацій «Спів джазовий», «Спів естрадний» з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від «26» серпня 2024 року (Протокол № 1)

Розробник:

РОСЬ Зоряна Петрівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри джазу та популярної музики ЛНМА імені М. В. Лисенка

Робоча програма навчальної дисципліни «Спеціальний клас (творчий проєкт)» затверджена на засіданні кафедри джазу та популярної музики від 26.08.2024 р., протокол № 6.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Джазовий та естрадний спів – одні з популярних видів сценічних мистецтв, мають широку амплітуду творчих виявлень та різноманітну палітру прийомів, тембрів, темпоритмів, психологічних та асоціативних впливів на слухачів.

Головними в навчанні джазового та естрадного вокального виконавства є професійне оволодіння голосовим апаратом, диханням та технічними навичками в комплексі з вокально-музичними і акторськими даними, які давали б змогу студентам усвідомлено розкривати драматургію творів; розуміння особливостей різних виконавських манер та їх відмінностей (академічної, естрадної, джазової та народної); оволодіння індивідуальною манерою виконання джазових, естрадних творів; розширення музичної і загальної культури студентів.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування всебічно підготовленого фахівця, здатного на високому рівні впроваджувати передові методи та тенденції сучасної вокальної науки та музичної педагогіки, а також продовження розвитку і удосконалення навичок голосових і художньо-виконавських даних студентів та підготовки їх до естрадно-виконавської діяльності; формування культури співу в естрадній та джазовій манері голосоутворення як основи співацької культури, яка забезпечує повноцінний розвиток голосотвірної системи людського організму, розвиває творчі здібності, природний талант та художній смак сукупно з фізичною і духовною сферою життєдіяльності (стимулює мислення, розумові здібності і емоції, формує інтелект та сценічно-виконавську культуру) виконавця.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- **сприяти** всебічному розвитку виконавської майстерності, досягненню фахівцями необхідного для магістра професійного рівня;
- **сформувати** стійкі вокально-технічні навички в нерозривній єдності технічної і творчої сфери діяльності;
- **сформувати повний** діапазон голосу для подолання регістрових переходів звучання голосу;
- **опанувати** складні види вокальної техніки (кантилену, філірування, вокальні мелізми і прикраси);
- **розвинути** рухливість голосу;
- **розширити** динамічний діапазон і засоби виразності;
- **оволодіти** основними знаннями і вміннями естрадно та джазового вокального виконавства та застосовувати їх у виконавській діяльності й в майбутній педагогічній практиці;
- **знати і відчувати** міру співвідношення звучання голосу з інструментальним супроводом;

- **застосовувати** на практиці теоретичні знання з предметів «Модалне сольфеджіо» і «Вокальна імпровізація» в своїй творчій виконавській діяльності;
- **виконувати** твори різних стилів та жанрів з використанням специфічних вокальних прийомів.

У сучасному житті суспільства, в умовах бурхливого розвитку шоу-бізнесу джазове та естрадне виконавське мистецтво набуло великої популярності. Але більшості виконавців, які з'являються на естрадній сцені, як правило, притаманна одноманітність манери виконання, сценічної поведінки, а також недостатність смаку у виборі репертуару. Це відбувається здебільшого внаслідок відсутності музичної освіти взагалі, або основної для співака - вокальної, зокрема, що спричиняє невміння володіти виконавською технікою, диханням, артикуляційними навичками, акторською майстерністю, сценічним рухом тощо.

Навчання мистецтва джазового та естрадного співу передбачає опанування студентами усіх розділів вокальної техніки, а також виховання почуття стилю, формування й розвиток художнього смаку, створення власної виконавської манери та вміння донести до слухача зміст художнього твору.

Відповідно до музичних завдань, літературного змісту це складне завдання можна розв'язати лише оволодівши комплексом знань, як технічно-вокальних, так і художньо-естетичних. Тільки в комплексі з розвитком вокально-музичних даних, а також осмисленим прочитанням драматургії творів можна виробити індивідуальну манеру виконання та розвинути творчу особистість. Цього можна досягти завдяки наполегливій праці під керівництвом досвідчених викладачів-співаків.

В результаті засвоєння основ джазового та естрадного вокалу, а також комплексу спеціальних дисциплін (музично-теоретичних предметів, майстерності актора, сценічного руху, культури мови та ін.) студенти отримають базову професійну підготовку, рівень якої уможливить подальший розвиток голосового апарату у майбутньому.

Правильне розуміння твору, адекватне розкриття образу, стилю можливе лише за умов серйозного вокально-музичного та загального виховання, що передбачає набуття знань про будову голосового апарату та закони звукоутворення, дихання, гігієни голосу тощо. Це сприяє розвитку голосу, його зростанню і вдосконаленню, розширенню діапазону, емоційності.

Дана робоча програма враховує також специфіку фахової підготовки студентів мистецького напрямку. Основна робота викладача зі студентами проводиться безпосередньо на заняттях.

Основною формою проведення занять є індивідуальне практичне заняття з викладачем, який має досвід роботи на естраді, а також досвід викладацької роботи, і може контролювати процес звукоутворення, дихання, показати

практично, як слід формувати звук, стежити за голосоведінням, дикцією, артикуляцією, чистотою інтонування на основі високої співочої позиції, слідувати за культурою співу та майстерністю виконання вокальних творів.

До робочої програми додається перелік основних понять і вмінь, засвоєння яких обов'язкове для кожного студента, а також репертуар і список рекомендованої методичної літератури.

Критерієм оцінки знань, умінь і навичок студента є не стільки обсяг матеріалу, що залишився у пам'яті, скільки вміння його аналізувати, узагальнювати, активно і творчо використовувати в самостійній роботі.

Навчання за даною програмою має базуватися на особистісно орієнтованому підході – провідному в сучасній педагогіці, який передбачає розкриття індивідуальності кожного студента відповідно до його задатків і здібностей.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2.Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК3.Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології.

ЗК4.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК8.Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК9.Здатність працювати автономно.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1.Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК2.Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК3.Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню/інтерпретації/аранжуванню та перекладу музики.

СК4.Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській/диригентській/композиторській/педагогічній діяльності.

СК5.Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

СК6.Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

СК7.Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК8.Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

РН1.Володіти професійними навичками виконавської, творчої та науково-педагогічної діяльності.

РН2.Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

РН3.Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

РН4.Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

РН5.Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

РН6.Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН7.Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН8.Здійснювати викладання гри на інструменті/вокалу /диригування/музикознавчих дисциплін/композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

РН9.Здійснювати ефективне управління мистецькими проєктами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення.

3. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Розподіл аудиторних годин за семестрами		
	Екзамени	Заліки	Атестаційні екзамени		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота (денна/заочна)	Семестри			
						Всього (денна/заочна)	у тому числі:			1	2	3	
							Лекційні	Індивідуаль(денн а/заочна)					Практичні (денна/заочна)
Спеціальний клас (творчий проєкт)	1,2		3	9	270	90/45	-	90/45	-	180/225	30/15	30/15	30/15

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота (денна/заочна)	
				Всього (денна/заочна)	у тому числі:			
					лекційні	індивідуальні (денна/заочна)		практичні
I		6	180	60/30		60/30		120/150
	1	3	90	30/15		30/15		60/75
	2	3	90	30/15		30/15		60/75
II		3	90	30/15		30/15		60/75
	3	3	90	30/15		30/15		60/75

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (1-3 семестри)

1 семестр

№ з/п	Назва теми	Аудиторні (індивідуал ьні) години (денна/зао чна)	Самостійна робота (денна/за очна)
Тема 1.1	Розвиток вокально-технічних навичок.	5/2	
	Оволодіти вокально - технічними прийомами співу у виконуваних піснях.		10/12
Тема 1.2	Вокальні навички як педагогічний процес формування техніки співу.	5/2	
	Опрацювати вокально-технічні вправи у вдосконаленні майстерності співу.		9/12
Тема 2.1	Художньо-виконавська робота над музичними творами.	5/3	
	Оволодіти прийомами артистичного втілення образу джазовому/естрадному творі.		10/12
Тема 2.2	Удосконалення вокально – технічних навичок джазового/ естрадного виконавця.	5/3	
	Удосконалення вокально - технічні прийоми співу у виконуваних піснях.		8/12
Тема 3.1	Формування художньо – виконавських навичок виконавця.	5/3	
	Створення художнього образу вокального твору та відображення його емоційного змісту.		10/12
Тема 3.2	Основні принципи гігієни та охорони голосу джазового/ естрадного співака.	5/2	
	Ознайомлення з вокальним режимом відомих естрадно-джазових співаків.		8/10
Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)			5/5
Разом		30/15	60/75

2 семестр

№ з/п	Назва теми	Аудиторні (індивідуальні) години (денна/заочна)	Самостійна робота (денна/заочна)
Тема. 4.1	Удосконалення вокально-виконавської майстерності	5/2	
	Ознайомлення з вокальним режимом відомих естрадно-джазових співаків.		10/12
Тема 4.2	Вокально-художня та технічна виразність	5/3	
	Закріплення вокально-технічних навичок, необхідних для кваліфікованої роботи майбутніх вчителів музичного мистецтва		9/12
Тема 5.1	Вдосконалення виконавської майстерності джазового/естрадного співака	5/2	
	Акумулявання виконавсько-художніх умінь і навичок.		10/12
Тема 5.2	Творча робота над виразністю виконання творів репертуару.	5/3	
	Розуміти стилістичні основи джазової манери співу- «Субтон», «Скет», «Свінг» і вміти їх відтворювати.		8/12
Тема 6.1	Розкриття індивідуальної манери співу	5/2	
	Ознайомлення з існуючими театральними тренінгами спрямованими на багатогранне творче відтворення емоційного змісту твору в процесі його виконання і на опанування вольовою сферою в подоланні сценічного хвилювання.		10/12
Тема 6.2	Вокальна орфоепія. Динамічний діапазон в роботі над художнім образом.	5/3	
	Знати особливості і розуміти значення дикції, артикуляції.		8/10
Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)			5/5
Разом		30/15	60/75

3 семестр

№ з/п	Назва теми	Аудиторні (індивідуальні) години (денна/заочна)	Самостійна робота (денна/заочна)
Тема 7.1	Виконавська інтерпретація, її мета та завдання.	4/2	
	Творча робота над артистичністю та виразністю виконання творів репертуару		6/9
Тема 7.2	Музичний твір, як основа розвитку творчого мислення співака.	4/2	
	Оволодіти прийомами артистичного втілення образу естрадної пісні.		6/8
Тема 7.3	Пошук рис артистичної манери виконання.	4/3	
	Вдосконалення навичок імпровізації шляхом «знімання» манер вокальних імпровізацій відомих джазових вокалістів.		7/9
Тема 8.1	Самоконтроль у співі та самостійна робота з голосом.	5/2	
	Акумулявання виконавсько-художніх умінь і навичок.		6/8
Тема 8.2	Технічні засоби (інтернет, музичні комп'ютерні програми) та звукові якості апаратури.	4/2	
	Удосконалення техніки співу з мікрофоном та уточнення параметрів настроювання звукопідсилювальної апаратури.		7/9
Тема 9.1	Джазове/естрадне вокальне виконавство та сценічна культура.	4/2	
	Концертна діяльність (участь у джазових сейшенах, виступи на сцені).		7/9
Тема 9.2	Основні компоненти естрадного виконання. Підготовки до концертного виступу і правила поведінки на сцені.	5/2	

	Оволодіння театральними техніками та відвідування різноманітних тренінгів , що важливі для створення образу і подолання сценічного хвилювання.		6/8
Підготовка до Атестаційного екзамену			15/15
Разом		30/15	60/75

5.2 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I СЕМЕСТР

Тема 1.1 РОЗВИТОК ВОКАЛЬНО-ТЕХНІЧНИХ НАВИЧОК

Засвоєння різних форм звуковедення. Удосконалення навичок кантиленного співу протягом усього діапазону під час виконання українських народних пісень *a'cappella*. Формування грудного і фальцетного звучання. Набуття навичок філірування звуку у процесі роботи над творами вокального репертуару. Удосконалення звучання голосних.

Розвиток вокального слуху та співацьких уявлень. Розвиток самоконтролю за своїми діями, станом, співом та інтонаційною точністю виконання. Відпрацювання уміння створювати відповідний емоційний стан з метою виразного виконання вокальних творів.

Тема 1.2 ВОКАЛЬНІ НАВИЧКИ ЯК ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ТЕХНІКИ СПІВУ.

Розспівки та фонопедичні вправи як основа підготовчої роботи на заняттях з естрадного/джазового вокалу.

Педагогічний сенс вокальних навичок та значення їх «автоматизації» в процесі відпрацювання технічних прийомів співу.

Тема 2.1 ХУДОЖНЬО-ВИКОНАВСЬКА РОБОТА НАД МУЗИЧНИМИ ТВОРАМИ.

Формування інтонаційної виразності співочого голосу. Напрацювання стилістичної виразності голосу джазового/естрадного співака із врахуванням характерних особливостей вокальних жанрів - розуміння поняття свінгу та імпровізаційності в джазових композиціях, відкрите звукоформування, мовленєва позиція голосоведення (за Сетом Рігтсом) у естрадних піснях, відкрите грудне резонування і багата мелізматика у автентичних народних українських піснях тощо. Слід зазначити, що співацькі навички, правильна позиція і опора звуку формуються за прикладом академічного вокалу.

Тембральне забарвлення голосу, як прояв емоційної виразності творчої особистості. Покращення використання резонаторів, автоматизація між

регістрових переходів, темброва стабільність. Продовження творчої роботи над репертуаром.

Тема 2.2 УДОСКОНАЛЕННЯ ВОКАЛЬНО – ТЕХНІЧНИХ НАВИЧОК ДЖАЗОВОГО/ ЕСТРАДНОГО ВИКОНАВЦЯ.

Робота над музичною декламацією, дикцією, музичним фразуванням, чистотою інтонування, культурою звуку співочого голосу .

Робота над тембральною якістю співочого голосу в поєднанні з поняттям «опори звуку», діафрагмального дихання, вирівнюванням тембрового звучання голосу на всіх ділянках діапазону.

Тема 3.1 ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО – ВИКОНАВСЬКИХ НАВИЧОК ВИКОНАВЦЯ

Розвиток навички свідомого фіксування вібраційних відчуттів в зонах голосотворного апарату. Робота над правильним резонуванням голосу. (Удосконалення використання резонаторів у процесі сольного джазового/естрадного вокального виконавства)

Формування свідомого вокального слуху та доведення до автоматизму комплексу вокально – технічних навичок.

Тема 3.2 . ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ГІГІЄНИ ТА ОХОРОНИ ГОЛОСУ ДЖАЗОВОГО/ ЕСТРАДНОГО СПІВАКА.

Дотримання основних правил режиму голосового апарату. Не допускати висоти поза межі можливого діапазону, надмірної гучності і тривалості. Не допускати простудних захворювань (гострих хронічних катарів верхніх дихальних шляхів, ларенгіту, нервових зрушень. Не перевищувати денні норми голосового навантаження (4-5 акад. годин підряд), робити перерви, повноцінний сон.

Дотримання основних методичних засад співу: співоча постава, уникати підняття плечей, неприроднього положення корпусу, напруження ший тощо. Застосовувати правильне вокальне дихання (легке, вільне, без напруження), уникнення затиснень в тілі.

Екзамен

Профілізація «Спів джазовий»: джазовий вокаліз, народна пісня а'cappella, два різнохарактерних джазовийх стандарти (балада і босанова або блюз і босанова).

Профілізація «Спів естрадний»: вокаліз, народна пісня а'cappella, естрадна пісня , джазовий стандарт.

II СЕМЕСТР

Тема 4.1 УДОСКОНАЛЕННЯ ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Удосконалення вокально-виконавських навичок під час роботи над вокальними творами. Закріплення навичок дикції та артикуляції, удосконалення рівності звучання голосу протягом усього діапазону, розширення динамічних можливостей голосу, розвиток виконавських здібностей. Усвідомлення важливої ролі навчально-художнього репертуару у процесі співацького навчання.

Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації вокальних творів. Уміння використовувати знання про форму, характер, динаміку розвитку вокальних творів. Розуміння значення тембрального забарвлення співацького голосу. Розвиток виконавських здібностей під час роботи над виконанням українських народних пісень, джазових стандартів, ретро пісень, пісень-романсів, пісень-балад, естрадних творів сучасних українських і зарубіжних авторів. Поєднання літературного тексту зі співом.

Тема 4.2 ВОКАЛЬНО-ХУДОЖНЯ ТА ТЕХНІЧНА ВИРАЗНІСТЬ

Функціонування системи професійного співочого дихання. Усвідомлення зв'язку дихання зі словом, опрацювання урівноваженого співочого процесу. Дикційна виразність. Закріплення знань та умінь. Творча робота над репертуаром.

Осмислення та опанування вокальною технікою. Поступовий професійний розвиток техніки співу. Творча робота над виразністю виконання творів репертуару. Прищеплення уміння осмислювати та інтерпретувати естрадну пісню, романс, народну пісню чи джазовий стандарт, створювати оригінальний художній образ у неповторних інтонаційних барвах та витонченій вокальній манері, збагачуючи емоційно-психологічні прояви виконавської майстерності.

Тема 5.1 ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ДЖАЗОВОГО/ЕСТРАДНОГО СПІВАКА

Професійний розвиток техніки співу. Робота над розвитком майстерності співу. Розширення діапазону голосу та удосконалення вокальної техніки. Подальше ретельне напрацювання складного комплексу фахових вмінь та стале засвоєння їх вимагає використання найскладніших технічних вправ та естрадних творів з ускладненою музичною мовою, динамічним навантаженням та метро ритмічним малюнком в обсязі збільшеного діапазону.

Художня інтерпретація джазового стандарту, естрадної пісні, народної пісні. Визначення драматургії пісні, її логічної та емоційної перспективи. Поглиблення вміння розкрити авторський задум в майстерності виконання твору, вірно підбираючи психологічну інтонацію художнього образу та втілюючи її в музично-вокальній сфері.

Тема 5.2 ТВОРЧА РОБОТА НАД ВИРАЗНІСТЮ ВИКОНАННЯ ТВОРІВ РЕПЕРТУАРУ

Координація голосового та артикуляційного апаратів. Подальше засвоєння знань, усвідомлення залежності якості звуку від професійності функціонування артикуляційного апарата. Закріплення навиків з вокальних та мовних засобів виразності, професійних навиків в роботі над репертуаром. Продовження засвоєння специфіки творчої роботи з мікрофоном.

Значення тембру у вокальному виконавстві. Розвиток тембрального забарвлення голосу. Усвідомлення студентом тембрального забарвлення голосу як виразу художньо емоційного самовираження у виконанні. Продовження творчого опрацювання програмного вокального репертуару.

Тема 6.1 РОЗКРИТТЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ МАНЕРИ СПІВУ

Розширення творчого уявлення вокаліста. Постійний пошук рис індивідуальної манери виконання. Індивідуальна манера виконавця починається з пошуку та становлення особистості майбутнього співака. Акторська виразність як зовнішні прояви внутрішнього творчого проживання та емоційного переживання виконавця. Пошуки власного голосового тембру – шлях до вироблення індивідуальної манери виконання.

Різнобічний розвиток можливостей співочого голосу студента. Художній смак. Різнобічний розвиток можливостей співочого голосу студента. Ускладнення вокальних технічних вправ та прийомів. Прищеплення художнього смаку в сприйнятті та оцінці вокально-музичного звуку.

Тема 6.2 ВОКАЛЬНА ОРФОЕПІЯ. ДИНАМІЧНИЙ ДІАПАЗОН В РОБОТІ НАД ХУДОЖНІМ ОБРАЗОМ.

Особливості вокальної орфоєпії у роботі над творами.

Засоби художньої виразності в співі і розвиток динамічного діапазону в роботі над художнім образом.

Екзамен

Профілізація «Спів джазовий»: пісня, пісня-романс або романс українського композитора, два різнохарактерних джазових стандарти (блюз, босанова, балада) з власною імпровізацією, пісня з мюзіклу.

Профілізація «Спів естрадний»: пісня, романс або пісня-романс українського композитора, джазовий стандарт під супровід фортепіано або комбо, українська естрадна пісня та зарубіжна естрадна пісня (допускається фонограма мінус).

III СЕМЕСТР

Тема 7.1 ВИКОНАВСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ, ЇЇ МЕТА ТА ЗАВДАННЯ.

Зміст поняття «виконавська інтерпретація». Мета та завдання виконавської інтерпретації.

Вокальна інтерпретація – творчий процес індивідуального тлумачення та відтворення музичного авторського твору.

Тема 7.2 МУЗИЧНИЙ ТВІР, ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СПІВАКА.

Здатність використовувати набуті вміння та навички при виконанні музичних творів.

Пошук індивідуального бачення виконавця різнопланових і різножанрових естрадний творів

Тема 7.3 ПОШУК РИС АРТИСТИЧНОЇ МАНЕРИ ВИКОНАННЯ

Наслідування в естрадному-джазовому мистецтві.

Індивідуальна манера виконання. Розвиток творчого та художнього уявлення майбутнього артиста.

Тема 8.1 САМОКОНТРОЛЬ У СПІВІ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА З ГОЛОСОМ.

Самоконтроль і самоудосконалення техніки співу.

Керування вокальною технікою у самостійній роботі над вокальним репертуаром.

Тема 8.2 ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ (ІНТЕРНЕТ, МУЗИЧНІ КОМП'ЮТЕРНІ ПРОГРАМИ) ТА ЗВУКОВІ ЯКОСТІ АПАРАТУРИ.

Ознайомлення з мікшерним пультом обробки звуку, правилами поводження з мікрофоном, з музичними комп'ютерними програмами, зокрема – «TimeFactory», «Adobe Audition», «AIMP3» та інші

Формування навичок роботи з мікрофоном, фонограмами та цифровими носіями у студії звукозапису. Вироблення вміння підбирати звукові якості апаратури для кожної пісні. Виховувати відчуття звукового балансу між фонограмою та власним голосом, а також живим інструментальним супроводом і власним голосом, розуміння технічної обробки звуку і поняття реверберації тощо.

Тема 9.1 ДЖАЗОВЕ/ЕСТРАДНЕ ВОКАЛЬНЕ ВИКОНАВСТВО ТА СЦЕНІЧНА КУЛЬТУРА.

Зміст поняття сценічної культури та її складові. Поєднання емоційного стану з технічними завданнями фонаційного процесу. Подолання сценічного хвилювання, робота з «виконавською надійністю» естрадного співака.

Значення концертних виступів, джем сейшенів у формуванні професійних якостей джазового/естрадного виконавця.

Тема 9.2 ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ЕСТРАДНОГО ВИКОНАННЯ. ПІДГОТОВКИ ДО КОНЦЕРТНОГО ВИСТУПУ І ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ НА СЦЕНІ.

Володіння загальною музичною, вокальною, акторською культурою, ерудицією; розуміння особливостей вокальних стилів, жанрів тощо. Набуття професійної виконавської майстерності, постійний розвиток духовно-естетичного світогляду.

Ознайомлення з теоретичними аспектами підготовки до концертного виступу і правилами поведінки на сцені. Осмислення сценічного образу співака та його зовнішнього вигляду. Відпрацювання акторської майстерності – використання елементів хореографії, сценічної мови тощо. Репетиції на сцені.

ЗАЛІК

Профілізація «Спів джазовий»: народна пісня а'cappella, ретро-пісня, пісня-романс або романс українського композитора, два різнохарактерних джазових стандарти (блюз, босанова, балада) з власною імпровізацією, пісня з мюзиклу.

Профілізація «Спів естрадний»: народна пісня а'cappella, пісня або пісня-романс українського композитора, джазовий стандарт з елементами імпровізації, пісня з мюзиклу або саундтрек з кінофільму, світовий хіт.

АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

Всі програмові твори, що виносяться для виконання на заліку, екзамені та атестаційному екзамені обов'язково виконуються напам'ять.

До заліку, екзамену та атестаційного екзамену допускаються студенти, які виконали семестрові тематичні вимоги.

Програма випускного атестаційного екзамену на здобуття ступеня «магістр» складається з різноманітних за стилями творів, що були представлені в семестрових програмових вимогах і включає:

ПРОГРАМА випускного атестаційного екзамену на здобуття ступеня «магістр» складається з шести творів:

Профілізація «Спів джазовий»:

- українська народна пісня а'cappella;
- ретро-пісня, пісня або пісня-романс українського композитора (під супровід фортепіано або джаз-ансамблю (комбо) на вибір);
- джазовий стандарт (балада, блюз);
- джазовий стандарт (босанова);
- пісня з мюзиклу;
- авторський твір або світовий хіт.

Профілізація «Спів естрадний»:

- українська народна пісня а'cappella;
- пісня або пісня-романс українського композитора (під супровід фортепіано або джаз-ансамблю (комбо) на вибір);
- джазовий стандарт (балада, блюз, босанова);
- естрадна пісня українського автора ;
- пісня з мюзиклу або саундтрек з кінофільму;
- світовий хіт або авторський твір.

Твори мають бути різнохарактерні. Один твір на вибір передбачає обов'язкове виконання з оркестром або джаз-ансамблем (комбо). В естрадних піснях допускається супровід фонограми мінус.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 –100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з поточного та семестрового контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно

41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерій оцінки є багаторівневим поняттям, яке стосується результату праці студента протягом певного часу. Він складається з об'єктивних та суб'єктивних факторів оцінки. Під "суб'єктивним", в даному випадку, розуміється обдарованість виконавця. Під "об'єктивним" – його ставлення до професії, що виявляється у виконанні даної програми. Базове поняття критерію оцінки – це "художнє враження", яке містить основні компоненти оціночних факторів.

Виконання оцінюється за національною шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Відмінно А (90-100 балів) – найвище художнє враження.

Відвідування не менше ніж 90 % від кількості занять, бездоганне та вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, володіння необхідним фактологічним і термінологічним багажем.

Високий ступінь обдарованості: яскрава музикальність та артистизм; міцна виконавська воля та ритмоволя (стабільність виконання). Володіння звуком належної якості, динамікою, виявлення належного розуміння особливостей стилістики виконуваних творів, відсутність порушень у фразуванні.

Високий ступінь технічної майстерності: студент добре вміє реалізувати свої творчі можливості, збагачено звучить голос в головних та грудному регістрах, згладжені перехідні ноти, володіє кантиленою, добре володіє професійним співочим диханням.

Досконале виконання програми: високий рівень складності, зрілість інтерпретації, розуміння стилю та жанру, професійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення). Виявлення артистизму, виразовості, дотримання норм сценічної поведінки;

Студент багато працював над пошуком індивідуальної манери виконання, яскравої динаміки розвитку драматургії виконуваного твору, емоційної творчої самореалізації. Голос звучить професійно якісно в розширеному діапазоні, рівно і яскраво темброво забарвлений. Студент впевнено, в повній мірі, з майстерністю розкриває всю глибину авторського задуму твору, яскраво реалізуючи свій артистичний та енергетичний потенціал. Досконало володіє всіма можливостями свого голосу, заворожуючи слухача

барвами тембру, багатством інтонацій, щирістю, своєрідною манерою співу. Вміє володіти слухацькою увагою. Висока працездатність.

Добре В (82-89 балів) – дуже обрє художнє враження.

Відвідування не менше ніж 85 % - 80 % від кількості занять, вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, володіння необхідним термінологічним багажем.

Дуже добрий ступінь володіння технічними ресурсами, володіння різноманітною звучністю. Студент дуже добре володіє рівністю звучання (регістрами) голосу, розуміє стиль, жанровість пісень, емоційно відчуває характер літературного образу пісні, але ще є недоліки: форсований звук, гнусавість, горлові відтінки, недоліки сценічного руху. Студент має дуже добру професійну підготовку як в оволодінні вокально-музичними навиками, так і в роботі над художнім образом пісні, але ще потрібно працювати над музикальною виразністю та емоційною насиченістю акторського творчого прояву.

Дуже добре виконання програми: високий рівень складності, зрілість інтерпретації, розуміння стилю та жанру, професійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення). Студент емоційно дуже виразно розкриває задум твору творчо цікавий, володіє вокальними технічними прийомами на досить широкому діапазоні, витримує теситуру, але є недоліки: іноді сумнівна інтонація, метроритмічна нестабільність, пластична невиразність.

Дуже добра працездатність.

Добре С (74-81 балів) – добре художнє враження.

Відвідування не менше ніж 85 % - 80 % від кількості занять, вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, володіння необхідним термінологічним багажем.

Добрий ступінь володіння технічними ресурсами, володіння різноманітною звучністю. Студент добре володіє рівністю звучання (регістрами) голосу, розуміє стиль, жанровість пісень, емоційно відчуває характер літературного образу пісні, але ще є недоліки: форсований звук, гнусавість, горлові відтінки, недоліки сценічного руху. Студент має добру професійну підготовку як в оволодінні вокально-музичними навиками, так і в роботі над художнім образом пісні, але ще потрібно працювати над музикальною виразністю та емоційною насиченістю акторського творчого прояву.

Добре виконання програми: високий рівень складності, зрілість інтерпретації, розуміння стилю та жанру, професійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення). Студент емоційно виразно

розкриває задум твору творчо цікавий, володіє вокальними технічними прийомами на досить широкому діапазоні, витримує теситуру, але є недоліки: іноді сумнівна інтонація, метроритмічна нестабільність, пластична невиразність.

Добра працездатність.

Задовільно D (64-73 балів) – посереднє художнє враження.

Відвідування не менше ніж 75 % від кількості занять. Середній ступінь обдарованості. Відсутність будь-якого з компонентів: музикальності, артистизму, виконавської волі, ритмоволі (часткова стабільність виконання). Недостатнє володіння технічними ресурсами, різноманітною звучністю. Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, плутає термінологію, не вміє її застосувати. Студент набуває досвіду в оволодінні резонаторами, голос звучить впевненіше, але тембрально нерівно. Не здобули розвитку акторські здібності, і це не дає змоги осмислено розкрити задум авторів пісні. Студент осмислено розкриває драматургію літературного тексту, але професійні вокальні навички, тобто володіння високою співочою позицією, відчуття опори звука та дихання повинні набуті більшої впевненості.

Задовільне виконання програми: середній рівень складності, зрілості інтерпретації, розуміння стилю та жанру, недостатнє професійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення).

Середня працездатність.

Задовільно E (60-63 балів) – дуже посереднє художнє враження.

Відвідування не менше ніж 75 % від кількості занять. Посередній ступінь обдарованості. Відсутність будь-якого з компонентів: музикальності, артистизму, виконавської волі, ритмоволі (часткова стабільність виконання). Недостатнє володіння технічними ресурсами, різноманітною звучністю. Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, плутає термінологію, не вміє її застосувати. Студент набуває досвіду в оволодінні резонаторами, голос звучить впевненіше, але тембрально нерівно. Не здобули розвитку акторські здібності, і це не дає змоги осмислено розкрити задум авторів пісні. Студент осмислено розкриває драматургію літературного тексту, але професійні вокальні навички, тобто володіння високою співочою позицією, відчуття опори звука та дихання повинні набуті більшої впевненості.

Задовільне виконання програми: середній рівень складності, зрілості інтерпретації, розуміння стилю та жанру, недостатнє професійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення).

Посередня працездатність.

Незадовільно FX (35-59) – незадовільне художнє враження
(з можливістю повторного складання екзамену або заліку)

Відвідування менше ніж 50 % від кількості занять, невиконання завдань або їх виконання на низькому технічному, рівні, що не відповідає вимогам.

Посередній ступінь обдарованості. Відсутність будь-якого з компонентів: музикальності, артистизму, виконавської волі, ритмоволі (часткова або недостатня стабільність виконання). Студент не здатний логічно вибудувати причинно-наслідковий ряд розвитку ідеї; не володіє спеціальною термінологією; не може застосувати своїх знань на практиці. Недостатнє володіння технічними ресурсами, різноманітною звучністю.

Незадовільне виконання програми: недостатній рівень складності, незрілість інтерпретації, нерозуміння стилю та жанру, непрофесійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення). Оглядовий рівень опанування матеріалу.

Низька працездатність.

Незадовільно F (0-34) – незадовільне художнє враження
(з обов'язковим повторним вивченням матеріалу екзамену або заліку)

Відвідування менше ніж 30 % від кількості занять, невиконання всіх контрольних робіт або їх виконання на дуже низькому технічному, рівні, що навіть приблизно не відповідає вимогам. Студент не орієнтується ані в теоретичному матеріалі, ані в необхідній термінології.

Посередній ступінь обдарованості. Відсутність музикальності, артистизму, недостатня стабільність виконання. Низьке володіння технічними ресурсами, різноманітною звучністю. Студент має посередні вокально-музичні дані, не зумів оволодіти елементарними навичками (дихання, голосоведіння та ін.) Студент частково сприймає навички співу по звукоутворенню та диханню, творча думка залишається в'ялою, акторська робота невиразна.

Низький рівень виконання програми: недостатній рівень складності, незрілість інтерпретації, нерозуміння стилю та жанру, відсутність виконавського мислення. Студент не досяг успіхів.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності. На заняттях необхідно використовувати наступні методи навчання:

- **словесні** методи (розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, робота з першоджерелами);
- **наочні** (наочно-слуховий, наочно-виражальний);
- метод **спостереження**;
- метод **порівняння**;

- метод *музичного узагальнення*;
- *проблемно-пошуковий* метод, який ґрунтується на самостійному музичному мисленні, вирішенні проблемно-пошукових ситуацій тощо;
- метод *ідеальних типів* (за К. Юнгом і М. Вебером);
- метод *створення культурного контексту* за системою художнього виховання Б. Яворського та ін.;
- метод *творчих завдань*, які об'єднують всі елементи музичного знання в єдиний процес;
- метод *синхронного та діахронічного аналізу* музичних творів (паралелі з іншими видами мистецтва в контексті “стилю епохи”) тощо;
- методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
- метод ілюстрування (застосування викладачем елементів показу правильного звукоутворення та звуковедення);
- метод звукового регулювання (дозволяє студентам співвідносити звучання власного голосу з голосом викладача, а також знаходити 43 оптимальний режим роботи голосового апарату в процесі з супроводом);
- метод педагогічного аналізу (формує педагогічне мислення студентів у конкретних педагогічних та виконавських ситуаціях засобом аналізу власних дій, розвиває аналітичний, вокальний слух студента);
- метод ескізної роботи над твором (дозволяє розширити навчальний репертуар студента з метою його застосування у подальшій педагогічній та музично-виконавській діяльності).

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з тем, які будуть вивчатися.
2. **Поточний контроль** знань здійснюється під час практичних занять по запланованих основних темах та виконання студентом самостійної роботи з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру на заліку, а також після закінчення курсу на атестаційному екзамені.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІ

9.1. Основна література:

1. Антонюк В. Г. Виконавські форми сольного співу: до питання виховання різнопрофільних співацьких особистостей : дослідницька праця. Київ: Українська ідея, 1999. 24 с.
2. Антонюк В. Постановка голосу : навч. посіб. для студентів вищих муз. навч. Закладів. Київ: Українська ідея, 2000. 68 с.
3. Антонюк В. Українська вокальна школа : етнокультурний аспект / В. Антонюк. Київ : Укр. ідея, 1999. 168 с.
4. Гнидь Б. Історія вокального мистецтва: [підручник]. Київ : НМАУ, 1997. 320 с.
5. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість : автореф. дис... д-ра мистецтвознавства : 17.00.03; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. – Київ, 2000. 39 с.
6. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість : психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти : [монографія]. Київ. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1999. 269 с.
7. Давидов М. А. Наукові перспективи української вокальної школи. Музикознавчі записки. 2004. № 2.
18. Дрожжина Н. В. Вокальне виконавство в системі музичного мистецтва естради: дис. ... канд. мистецтвознавства; ХДУМ ім. І. П. Котляревського. Харків, 2008. 186 с.
19. Дрожжина Н. В. Функції мікрофону у вокальному виконавстві на естраді. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: 36. наук, праць. Харків: ХДУМ ім. Котляревського. 2005. Вип. 15. С. 77–86.
11. Євтушенко Д. Г., М. Михайлов-Сидоров Питання вокальної педагогіки : історія, теорія, практика. Київ : Мистецтво, 1963. 339 с.
12. Жишкович М. Валерій Висоцький – фундатор львівської вокальної школи. *Вокальне мистецтво : історія та сучасність*: зб. статей. ЛНМА ім. М. В. Лисенка; [редкол.: І. Пілатюк (гол. ред.) та ін.; ред.-упоряд. М. Жишкович]. Львів: СПОЛОМ, 2010. С. 29 – 36. вип. 24 : серія : Виконавське мистецтво. Кн. II.
13. Катрич О. Стиль музиканта-виконавця (теоретичні та естетичні аспекти). Дрогобич : Відродження, 2000. 100 с.
14. Колодуб І. С. Теорія вокального мистецтва. Харків, 1996.
15. Кушко Я.С. Методика навчання співу: посібник з основ вокальної майстерності. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2010. 288 с.
16. Лавринєць А. П. Формування вокальних шкіл естрадного співу в історичному дискурсі української музичної педагогіки. DOI:

17. Люш Д. Развитие и сохранение певческого голоса. Київ: Музична Україна, 1988.
18. Маслій К.С. Виховання голосу співака. Рівне, 1996.
19. Медведик П. Діячі української музичної культури : матеріали до біо-бібліографічного словника / П. Медведик // *Записки НТШ. Праці Музикознавчої комісії*. Львів, 1993. Т. ССХХVI. С. 370–455.
20. Медведик П. Діячі української музичної культури : матеріали до біо-бібліографічного словника. *Записки НТШ. Праці музикознавчої комісії*. Львів, 1996. Т. ССХХХII. С. 464–558.
21. Мозговий М. П. Вплив пісенної естради на масового слухача. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*: Зб.нак.праць. Харків, 2009. № 13. С. 80-88.
22. Музична естрада. *Словник* [Укладач В. М. Откидач]. Харків: Видавець І. В. Якубенко, 2004. 445 с.
23. Поплавський М. М. Антологія сучасної української естради. Київ: Преса України, 2004. 416 с.
24. Прохорова Л. В. Українська естрадна вокальна школа. Вінниця, 2006. 384 с.
25. Рось З. П. Розвиток естрадно-джазової освіти в Україні. *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції “Українська музична культура на сучасному етапі: трансформація традиційних і академічних форм”*. Івано-Франківськ, 2013. С. 58–65.
26. Стахевич А.Г. Профессионально-техническая подготовка в искусстве пения. Сумы, 1991.
27. Швачко Т. Вокальна школа: Традиції і сучасність. Київ: Музика, 1983. С. 28-29.
28. Юцевич Ю. Словник музичних термінів. Київ, 1971.
29. Ярославцева Л. К. Зарубежные вокальные школы. Москва, 1981.
30. Asriel Andre. Jazz (Aspekte und Analysen). Berlin:VEB Lied der Zeit Musikverlag, 1985. 435 с.

9.2. Додаткова література:

2. Антонюк В. Г. Основи вокальної методики : робоча програма. Київ: НМАУ, 2006. 24 с.
3. Антонюк В. Г. Основи вокальної методики : робоча програма. Київ: НМАУ, 2006. 18 с.
4. Антонюк В. Г. Традиції української вокальної школи : монографія. Київ: Українська ідея, 1998. 148 с.

5 Антонюк В. Г. Формування індивідуального виконавського стилю : культурно-антропологічний аспект : наукове дослідження. Київ: КНУКіМ, 1999. 24 с.

6. Антонюк В. Г. Постановка голосу: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Вища школа, 2000.

8.

10. Голубєв П. В. Поради молодим педагогам-вокалістам. Київ: Музична Україна, 1983. 80 с.

11. Горват І., Вассербергер І. Основи джазової інтерпретації. Київ: Музична Україна, 1980. 120 с.

12. Дзюба О. А. Педагогічні аспекти вокальної технології сучасного популярного виконавства. *Імідж сучасного педагога. №2*, 2018. С. 66–69.

14. Зарицька А. А., Зарицький А. О. Методика викладання естрадного співу: методичні рекомендації до робочої програми навчальної дисципліни. Луцьк: Надстир'я, 2018. 16 с.

15. Євтушенко Д. Питання вокальної педагогіки. Київ, 1987. 187 с.

16. Каблова Т. Б. Робоча програма з навчальної дисципліни «Історія мистецтв: Історія вокального мистецтва» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «музичне мистецтво», професійне спрямування сольний спів першого (бакалаврського) освітнього рівня. 2017. 24 с.

9.3. Інтернет-ресурси:

1. Вокальні вправи для навчання сольного співу. Рекомендовано студентам з додаткової спеціалізації «Керівник дитячого (художнього) хорового колективу». URL: <http://ukped.com/statti/teorija-navchannja/5322-vokalni-vpravy-dlianavchannia-solnoho-spivu-rekomendovano-studentam-z-dodatkovoispetsializatsii-kerivnyk-dytiachoho-khudozhnoho-khorovoho-kolektyvu.html> <http://www.jazz.ru/dictionary/h.htm> **Помилка! Неприпустимий об'єкт гіперпосилання.**

2. Вокальне слово і дикція. URL: http://zorepad.at.ua/publ/vokalne_slovo_i_dikcija/1-1-0-2

9.4 НОТНИЙ МАТЕРІАЛ (ЗБІРНИКИ)

9.4.1 Збірки вокалізів:

1. Вілінська І. Вокалізи для співака-початківця. Київ. 1971.

2. Воронім О., Вороніна Р. 30 вокалізів на основі народних пісень. Київ : Музична Україна, 1991.

3. Егоричева М. Вправи для розвитку вокальної техніки. Київ, 1980.
4. Завалишина М. Вокалізи.. Київ , 1984.
5. Келебай Т., Ноздрань О. 20 СУЧАСНИХ ВОКАЛІЗІВ (для естрадного вокалу) / Навчально-методичний посібник. Київ , 2020.
6. Маркезі М. Вокалізи. Київ., 1980.
7. Павлюченко С. Вокалізи для середнього і низького голосів. Київ: Музична Україна, 1979.
8. Riggs Seth Singing for the stars. A complete program for training your voice. Two books and CD-s / Complited and edited J.D.Carratello, USA. 2012. 150 S.
9. Rovner V. Vocal-jazz exercises for voice and piano (Вокально-джазовые упражнения для голоса в сопровождении фортепиано). Санкт-Петербург: Нота, 2006. 28 p.
10. Stoloff B. Scat! Vocal improvisation techniques. Brooklyn, New York: Gerard and Sarzin Publishing Co., 2001. 128 p.
11. Stoloff B. Blues Scatitudes. Vocal improvisation on the blues. Brooklyn , New York: Gerard and Sarzin Publishing Co., 2003. 77 p.

9.4.2 Нотні збірники:

1. Арії, романси та пісні західноукраїнських композиторів XIX – першої половини XX ст. *Хрестоматія для співу в супроводі ф-но.(частини I–II)*. Івано- Франківськ: Плай, 2005.
2. Весоловський Б. Прийде ще час (Пісні і танцювальні мелодії в 3-х ч.) / Ч.1 Упор. О. Зелінський. Львів: Галицька видавнича спілка, 2001. 158 с.
3. Прохорова Л. В. Українська естрадна вокальна школа. Вінниця, 2006. 384 с.
4. Сучасні естрадні пісні українських композиторів В. Івасюка, І. Білозіра, І. Поклада, О. Злотника, Є. Рибчинського, М. Скорика, Б. Янівського та ін.
5. Українські народні пісні з нотами. Засвіти свічу воскову [Упор. Г. І. Ганзбург]. Харків: Фоліо, 2003. 286 с.
6. Українські народні пісні з нотами . Кого люблю – мій буде [Упор. Г. І. Ганзбург]. Харків: Фоліо, 2004. 287 с.
7. Українські народні пісні з нотами . Чом ти не прийшов [Упор. Г. Ганзбург]. Харків: Фоліо, 2003. 289 с.
8. Романси українських композиторів-класиків. Київ: « Музична Україна», 1990.
9. Blues / Essential Audition Songs for Female Vocalists. 2001.

10. Jazz book. Ноти,текста,гармонія. Київ : «Синкопа», 2000. Частини I–II.
11. Jazz standarts / Essential Audition Songs for Female Vocalists. 2001.
12. Nowa piosenka w starym Krakowe. Krakow, 1999. 43 с.
- 12 . The Best Broadway songs ever: Hal Leonard Publishing Corporation, 1991. 254 с.
13. The Best of Andrew Lloyd Webber: Hal Leonard Publishing Corporation, 1991. 63 с.
14. The Definitive Movie Collection 107 Songs: Hal Leonard Publishing Corporation, 1995. 430 с.
15. The Music of Brazilian Jazz / Arranged by Ethan Neuburg. 2001.
16. Vaccai Nicola. Praktyc znametodaw loskiego spiewu: Polskie Wydawnictwo Muzyczne.
17. You're the voice. Nina Simone. International Music Publications Limited. 2002.

9.4.3 Нотно-методична література

18. Злотник О. Київ : Музична Україна, 1992.
19. Зуєв О. Київ : Музична Україна, 1980., 1985.
20. Івасюк В. Київ : Музична Україна, 1977.
21. Карабіц І. Київ : Музична Україна, 1983.
22. Кос-Анатольский А. Вибрані пісні. Київ : Музична Україна, 1991.
23. Кириліна І. Київ : Музична Україна, 1985.
24. Музична орбіта. Київ: Музична Україна, 1970–80.
25. Поклад І. Київ : Музична Україна, 1991.
26. Різдяна псальма. Київ : Музична Україна, 1992.
27. Сабадаш С. Київ : Музична Україна, 1981.
28. Стрілецькі пісні. Київ : Музична Україна, 1992.
29. Твоя пісня. Київ : Музична Україна, 1988,1989, 1990.
30. Шамо І. Київ: Музична Україна, 1989.
31. Естрадні пісні. Київ : Музична Україна, 1974–990.
32. «Я хочу, щоб пісні звучали». Харків: Фоліо, 1998.
33. Песни ансамбля «Битлз». Київ: Музична Україна, 1990.
34. Симоненко В. Мелодии джаза. Київ : Музична Україна, 1991.

10. РЕПЕРТУАРНИЙ СПИСОК

10.1 Українські народні пісні

«А вже скоро сім літ буде»
«Вечір близенько»
«В кінці греблі шумлять верби»
«Вербовая кладочка»
«Гандзя»
«Глибока кирниця»
«Грицю, Грицю, до роботи»
«Де ти, доню, барилася?»
«Добривечір дівчино»
«Добрий вечір, зелена діброво»
«Ішла вдова»
«Їхав козак на війноньку»
«Йшла я по воду»
«Закувала зозуленька»
«Зелененький барвіночку»
«Зелена ліщинонько»
«Зацвіла в долині червона калина»
«Зоре моя вечірняя»
«Жалюй мене моя мати»
«Казав мені батько»
«Летіла зозуля через мою хату»
«Лугом іду, коня веду»
«Мав я раз дівчиноньку»
«Місяць на небі»
«На вулиці скрипка грає»
«Надворі чорна хмара в'ється»
«Над річкою бережком»
«На поточку -м прала»
«Нащо мені чорні брови»
«Не щебече соловейку»
«Одна гора високая»
«Ой важу я, важу»
«Ой, вербо, вербо»
«Ой, гаю мій, гаю»
«Ой, за гаєм, за Дунаєм»
«Ой, за горою»
«Ой зірву я у рожі квітку»

«Ой на горі на високій»
«Ой, на гору козак воду носить»
«Ой, не світи, місяченьку»
«Ой, маю я чорні брови»
«Ой піду я до млина»
«Ой там на горі»
«Ой, ти гарний Семене»
«Ой, ти знав, нащо брав»
«Ой ти місяцю»
«Ой у полі три криниченьки»
«Ой у полі три тополі»
«Ой Свириде»
«Ой у полі, да край дороги»
«Ой де ти ідеш»
«Ой як і була сім год удовою»
«Ох і не стелися, хрещатий барвінку»
«Пливе човен»
«Посилала мене мати»
«Посіяла яру руту»
«Прилетіла перепілонька»
«Серед села дичка»
«Стелися, барвінку, низенько»
«Стоїть гора високая»
«Стоїть явір над водою»
«Ти до мене не ходи»
«Умираю моя мати»
«Чи я в лузі не калина була»
«Чого сидиш коло мене»
«Чоловіче, я слаба»
«Шумить гуде дібровонька»
«Якби мені черевики»
«Якби мені не тиночки»

10.2 Романси та пісні українських композиторів

1. «Як почуєш в ночі» – муз. Я. Лопатинського, сл. І. Франка.
2. «Про тебе мрію» – муз. і сл. А. Кос-Анатольського.
3. «При ватрі» – муз. Ю. Пясецького, сл. Ю. Старогоського.
4. «Місяць ясененький» – муз. Я. Степового, сл. Лесі Українки.
5. «Я тебе почекаю» – муз. М. Скорика, сл. Б. Стельмаха.

6. «Утоптала стежку» – муз. Я. Степового, сл. Т. Шевченка.
7. «Не дивися на місяць весною» – муз. М. Лисенка, сл. Лесі Українки.
8. «Ой чого ти тополенько» – муз. В. Верховинця, сл. О. Олеса.
8. «Коли заснули сині гори» – муз. і сл. А. Кос-Анатольського.
9. «Ой стрічечка до стрічечки» муз. М. Степового, сл.Т. Шевченка.
- 10.«Ясени» – слова М. Ткача, музика О. Білаша та ін.
- 11.«Лети, тужлива пісне» – муз. та сл. Б. Весоловського.
12. «Чар карпатських гір» муз. та сл. Б. Весоловського.
13. «Не плачте рожі» – муз. та сл. Б. Весоловського.
14. «Прийде ще час і ти затужиш ще за мною» – муз. та сл. Б. Весоловського.
15. «Ти і твої чорні очі» – муз. та сл. Б. Весоловського.
16. «Усміх» – муз. та сл. Б. Весоловського.
17. «Лети, тужлива пісне» – муз. та сл. Б. Весоловського.
18. «Тихо без слів» – сл. І. Патоля, муз Б. Весоловського.
19. «Як тебе не любити» – сл. Б. Нижанківського, муз. Б. Весоловського.
20. «Намалюй мені ніч» – сл. М. Петренка, муз. Б. Весоловського.
21. «Як знайдеш ти когось» – муз. та сл. Богдан Весоловського.
22. «Нічне місто» – сл. М. Петренка, муз. М. Скорика.
23. «Намалюй мені ніч» – сл. М. Петренка, муз. М. Скорика.
24. «Я не сумую за тобою» – сл. О. Вратарьова, муз. М. Скорика.
25. «Вишиванка» – сл. Є. Лещук, муз. Шепельова.
26. «Зоре моя вечірняя» – муз. Я. Степового, сл. Т. Шевченка.
27. «Нічого, нічого» – сл. народні, муз. М. Лисенка.
28. «Солов'їний романс» – А. Кос-Анатольського.
29. «Ти як квітка», «Не співайте мені» – С. Людкевича.
28. «Молитва за Україну» – М. Лисенка.
29. «Вечірня пісня» – К. Стеценка.
30. «Запливай же, роженько весела" – О. Андрієвської.
31. «Впали роси на покоси» – сл. Д. Павлюченка, муз. О. Білаша.
32. «Не забудь» – муз. Б. Янівського, сл. Б. Стельмах.

10.3 Естрадні пісні українських композиторів і виконавців

1. Д. Бакки «Сизокрилий птах».
2. О. Бурміцький «Шелестять дощі».
3. В. Верменич «На калині мене мати колихала».
4. О. Білаш: «Два кольори», «Над Україною», «Полинь», «Стань зорею мені».
5. О. Злотник: «Маки червоні», «Чуєш, мамо», «Батько і мати», «Марево снів», «Там де двоє зустрічаються».

9. О. Зуєв: «Три дороги», «Якщо поруч ти», «Крила удачі».
10. В. Івасюк: «Водограй», «Світ без тебе», «Кленовий вогонь», «Я піду в далекі гори», «Запроси мене у сни», «Тільки раз цвіте любов», «Балада про мальви», «Балада про дві скрипки», «Жовтий лист», «Мандрівий музика», «Червона рута», «Пісня буде поміж нас».
11. М. Каландьоник «Так тихо падає сніг».
12. І. Кирилівна: «Яблуневі зливи», «Лесная чакона», «Лісова пісня».
13. С. Козак «Коні вороні».
14. П. Майборода: «Пісня про рушник», «Ми підемо, де трава похилилась», «Стежина», «Елегія», «Любов моя», «За вікном», «Ромен-цвіт», «Ти – моя вірна любов», «Виростеш ти, сину», «Колискова».
15. О. Матвійчук: «Мій Києве-граде», «О, мамо, я скучив», «Ключі від раю».
16. М. Мозговий: «Край, мій рідний край», «Моя земля», «Зачаровані слова», «Минає день, минає ніч», «Материнська любов».
17. Т. Петриненко: «Пісня про пісню», «Господи, помилуй», «Зорепадом летять роки», «Білий океан».
18. І. Поклад: «Чарівна скрипка», «Скрипка грає», «Зелений клен», «Кохана», «Не питай мене».
19. О. Пономарьов: «Колискова», «Моє кохання сірооке».
20. В. Семенов «Мій зоряний світ».
21. Г. Татарченко «Білі нарциси».
22. О. Тіщенко «І твій останній погляд».
23. І. Харитонов «Україна».
24. В. Хурсенко: «Постели рушники, моя мамо», «Кохаю і бажаю», «Ні, я нічого не забув».
25. І. Шамо: «Три поради», «Пісня про Київ», «Пісня про щастя», «Ідуть дощі», «Нахилились медоцвіти», «Проводжала мати свого сина».
26. І. Білозір: «Перший сніг», «Ніби вчора».
27. С. Лазо: «Ні обіцянок, ні пробачень», «Мрії про тебе».
28. Лілія Ваврин «Знав би ти».
29. «The Hardkiss»: «Косатка», «Кораблі», «Коханці», «Жива», «Helples», «Прірва», «Журавлі».
30. Назар Совко: «Ти просто слухай», «Моє серце не камінь», «Троянда плаче росою».
31. Тіна Кароль: «Вільна» дуєт з Ю.Саніною, «Осінь».
32. Джамала: «Чому квіти мають очі», «Крила», «Solo», «Кохання».
33. Злата Огнєвич: «За лісами, горами», «Острів кохання», «Пристрасть», «One day», «Gravity», «Japan».
34. Міла Нітіч **«Це не любов»**.
35. Павло Табаков: «Янголя», «Тільки ти моя», «Різдво для двох», «Ти підпалила рай».

10.4 Пісні з репертуару відомих зарубіжних естрадних виконавців:

Пісні 50 – 70-х р.р.

1. Brown James : «It's a man's world», «I feel good».
2. Консуэло Веласкес Торрес - «Bésame mucho».
3. Gipsy Kings «Volare» муз.*Domenico Modugno* і сл. Franco Migliacci.
4. Liza Minnelli : «New York, New York», «Money, Money», «Cabaret».
5. Luz Casa «Historia De Un Amor».
6. Etta James «Tough Lover».
7. *Édith Piaf* «Padam, Padam», «Non, je ne regrette rien», «La Vie en rose».
8. Mireille Mathieu «Ciao bambino, sorry» «Une vie d'amour» «Une femme amoureuse».

Пісні 80 – 90-х рр.

1. Sting : «Shape of my heart», «Fragile», «A Thousand Year short».
2. Whitney Houston: «Run To You», «I Will Always Love You» , «I Have Nothing» .
3. Celine Dion : «That's The Way It Is» , «Rain, Tax», «Je ne vous oublie pas», «Tell him» (дуєт з Барбарою Стрейзанд), «Christmas Eve» , «I Surrender», «*All by Myself*».
4. ABBA : «Super trouper», «Money ,Money, Money » , «Mamma Mia», «Dancing Queen», «*The winner takes it all*».
5. Vaya_Con_Dios «Farewell song», «Johnny», «Ney-na-na-na».
6. Alannah Myles «Black Velvet».
7. Joe Dassin: «Les Champs-Élysées» «Et si tu n'existais pas», « Salut», «L'été Indien».

Сучасні естрадні пісні (з 2000 р.)

1. Jessie J : «Mamma knows best», «Who you are» .
2. Christina Aguilera : «Beautiful» , «Flashlight», «Contigo En La Distancia», «Something's Got A Hold On Me», «Hurt» .
3. Beyonce : «Listen», « I was here», «Best Thing I Never Had».
4. Eva Rivas «Apricot Stone».
5. Andrea Bocelli : «Vivo Per Lei» дуєт з *Nelly Furtado*, «The Prayer» i «Cant Help Falling In Love» дуєти з Celine Dion.
6. Eros Ramazotti «Piu che puoi» дуєт із Cher.

7. Lara Fabian : «Je t'aime» «Adagio», «Je suis malade», «Broken Vow», «To Love Again», «You Are My Heart», «You're Not From Here» , «La lettre» , «I've Cried Enough», «I Guess I Loved You».
8. Adele : «Hello», «Skyfall», «Rolling In The Deep», «*Someone Like You*», «*Set Fire To The Rain*».
9. Nikki Yanofsky : «Cool_My_Heels», «Somewhere over the Rainbow», «Something New», «Little Secret».
10. Laura Tesoro : «What's the Pressure», «Funky Love».
11. Miley Cyrus «Wrecking Ball».
12. Pharrell Williams «Happy».
13. Zedd, Maren Morris, Grey «The Middle».
14. Lady Gaga – «Shallow» дует з Bradley Cooper , «Look What I Found», «Million Reasons».
15. Jennifer Hudson «One Night Only».
16. Zaz :«Le passants», «Je veux».
17. Indila «Dernière Danse»

10.5 Джазові стандарти

Рекомендовані твори з репертуару відомих джазових виконавців:

Frank Sinatra, Antonio Carlos Jobim, Astrud Gilberto, Nat King Cole, Natalie Cole, Ella Fitzgerald, Louis Armstrong, Nina Simon, Sarah Vaughan ,Shirley Horn, Stacey Kent, Dee Dee Bridgewater , Nikki_Yanofsky , Etta_James, Renee Olstead, Michael Buble та інші.

1. "Sweet Georgia Brown" w. & m. Ben Bernie, Maceo Pincard & Kennet Casey.
2. "Poor Butterfly" w. John L. Golden, m. Raymond Hubbell.
3. "Oh, Lady be good" w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
4. "Blue room" w. Lorenz Hart, m. Richard Rodgers.
5. "Bye bye blackbird" w. Mort Dixon, m. Ray Henderson.
6. "Indian summer" w. Al Dubin, m. Victor Herbert.
7. "Avalon" w. Al Jofson & B.G. De Sylva, m. Vincent Rose.
8. "Too Marvelous for words" w. Johnny Mercer, m. Richard A. Whiting.
9. "Lullabye of birdland" m. George Shearing, w. George David Weiss.
10. "Round midnight" w. Bernie Hanighen, w. Coonie Williams & Thelonius Monk.
11. "Days of wine and roses" w. Johnny Mercer, m. Henry Mancini.
12. "September in the rain" w. Al Dubin, m. Harry Warren.
13. "Autumn in New York" w. & m. Vernon Duke.
14. "I cover the waterfront" w. Edward Heyman, m. John Green.
15. "Love for sale" w. & m. Cole Porter.

16. "Namely you" w. Johnny Mercer, m. Gene De Paul.
17. "You go to my head" w. Haven Gillespie, m. J. Fred Coots.
18. "If I love again" (With the laughing face) w. Phil Silver, m. James Van Heusen.
19. "Softly as in a morning" w. Oscar Hammerstein, m. Sigmund Romberg.
20. "Early autumn" w. Johnny Mercer, m. Ralph Burns & Woody Herman.
21. "I know that you know" w. Anne Caldwell, m. Vincent Youmans.
22. "A time for love" w. Paul Francis Webster, m. Johnny Mandel.
23. "All the think you are" m. Jerome Kern, w. Oscar Hammerstein.
24. "A night in Tunisia" w. & m. Dizzy Gillespie & Frank Paparelli.
25. "I'll remember april" w. & m. Done Raye, Gene De Paul & Pat Johnston.
26. "Blussette" w. Normal Gimbel, m. Jean Thielemans.
27. "If I were a bell" w. & m. Frank Loesser.
28. "Mr. Sandman" w. & m. Pat Ballard.
29. "Prisoner of love" w. & m. Leo Robin, Clarence Gaskill & Russ Columbo.
30. "Basin street blues" w. & m. Spenser Williams.
31. "A weaver of dreams" m. Victor Young, w. Jack Elliot.
32. "Out of this world" m. Harold Arlen, w. Johnny Mercer.
33. "I'm glad there is you" w.& m. Paul Madeira & Jimmy Dorsey
34. "I'll wind" (You're blowing` me no good) w. Ted Koehler, m. Harold Arlen.
35. "In a mellow tone" w.& m. Duke Ellington & Milt Gambler.
36. "Do nothing `til you hear from me" w.& m. Duke Ellington & Bob Russell.
37. "Don't get around much anymore" w.& m. Duke Ellington.
- 38 "I didn't know about you" w.& m. Duke Ellington.
39. "Just squeeze me" w. & m. Duke Ellington & Lee Gaines.
40. "I got it bad" w. & m. Duke Ellington & Paul Webster.
41. "Night and day" w. & m. Cole Porter.
42. "Embraceable you " w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
43. "I got rhythm" w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
44. "Just on of those things" w. & m. Cole Porter.
45. "How long has this been going on?" w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
46. "Three little words" w. & m. Bert Kalmar & Harry Rubby
47. "You do something to me" w. & m. Cole Porter.
48. "My one and only love" w. & m. Robert Mellin & Guy Wood.
49. "With a song in my heart" w. & m. Lorenz Hart & Richard Rodgers.
50. "The man I love" w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
51. "Tea for two" w. & m. Irving Caesar & Vincent Youmans.
52. "I'm a fool to want you" w. & m. Jack Wolf, Joel Herron & Frank Sinatra.
53. "I get a kick out of you" w. & m. Cole Porter.
54. "I'm getting sentimental over you" w. & m. George Bassman.

55. "I don't stand a ghost of a chance with you" w. & m. Victor Young, Bing Crosby & Ned Washington.
56. "When lights are low" w. & m. Benny Carter & Spence Williams.
57. "Stardust" w. & m. Hoagy Carmichael & Mitchell Parish.
58. "Emily" w. & m. Johnny Mandel & Johnny Mercer.
59. "Serenata" w. & m. Leroy Anderson & Johnny Mercer.
60. "Crystal Silence" w. Neville Potter m. Chick Corea.
61. "What Game Shall We Play Today" w. Neville Potter m. Chick Corea.
62. "Sometime Ago" w. Neville Potter m. Chick Corea.
63. "You're Everything" w. Neville Potter m. Chick Corea.
64. "500 Miles High" w. Neville Potter m. Chick Corea.
65. "Stars fell on Alabama" w. & m. Frank Perkins.
66. "Mr. Lucky" w. & m. Henry Mancini.
67. "Easy living" w. & m. Leo Robin & Ralph Rainger.
68. "Sweet Lorraine" w. & m. Cliff Burwell & Mitchell Parish.
69. "The night has a thousand eyes" w. & m. Buddy Bernier & Jerry Bainin.
70. "Too young to go steady" w. & m. Harold Adamson & Jimmy Mc Hugh.
71. "Someone to Watch Over Me" m. George Gershwin, w. Ira Gershwin.
72. «They Can't Take That Away From Me» m. George Gershwin, w. Ira Gershwin.

10.6 Пісні з мюзиклів та кінофільмів

1. «Somewhere over the Rainbow» муз. Гарольда Арлена ,
сл. Едгара Гарбурга - пісня-балада з фільму «Чарівник країни Оз».
2. «Moon River» муз. Генрі Манчіні, сл. Джонні Мерсера, з фільму «Сніданок у Тіффані».
3. «New York, New York» з мюзиклу «Cabaret» (Liza Minnelli).
4. «Money, Money», з мюзиклу «Cabaret» (Liza Minnelli).
5. «Cabaret» з мюзиклу «Cabaret» (Liza Minnelli).
4. «Memory» муз. Andrew Lloyd Webber, пісня з мюзиклу «Cats».
5. «Vivre» з мюзиклу «Notre Dame de Paris».
6. «Le Temps des Cathédrales» з мюзиклу «Notre Dame de Paris».
7. «I will wait for you» Michel Legrand з фільму «Шербурзькі парасольки».